

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

1959 – 50 – 2009

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΑΠΟΦΑΣΗ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ

της προσφυγής αριθ. 28261/07
που κατατέθηκε από τον Έ Έ
και την Έ Έ
κατά της Ελλάδας

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα),
συνεδριάζοντας στις 28 Μαΐου 2009 σε τμήμα αποτελούμενο από τους:

Nina Vajić, *πρόεδρος,*

Χρήστο Ροζάκη,

Khanlar Hajiyev,

Dean Spielmann,

Sverre Erik Jebens,

Giorgio Malinverni,

Γιώργο Νικολάου, *δικαστές,*

και τον Søren Nielsen, *γραμματέα τμήματος.*

Λαμβάνοντας υπόψη την πιο πάνω αναφερόμενη προσφυγή που κατατέθηκε
στις 3 Ιουλίου 2007,

Λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν από την εναγόμενη
κυβέρνηση και εκείνες που κατατέθηκαν σε απάντηση από τον προσφεύγοντα,

Αφού διασκέφθηκε, εκδίδει την ακόλουθη απόφαση:

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Οι προσφεύγοντες, κύριος Ε Ε και η κυρία Ε Ε, είναι έλληνες υπήκοοι που έχουν γεννηθεί αντίστοιχα το 1922 και το 1937 και κατοικούν στην Αθήνα. Είναι σύζυγοι. Εκπροσωπούνται ενώπιον του Δικαστηρίου από τον πρώτο προσφεύγοντα, ο οποίος είναι δικηγόρος. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Σ. Σπυρόπουλο, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και την κυρία Σ. Τρέκλη, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

A. Οι συνθήκες της υπόθεσης

Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, όπως εξετέθησαν από τους διαδίκους, μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

Η παρούσα προσφυγή προέρχεται από την απαλλοτρίωση ενός οικοπέδου 1.167,20 τετραγωνικών μέτρων στην συνοικία του Χαλανδρίου στην Αθήνα, κατ'εφαρμογήν ενός πολεοδομικού σχεδίου που επικυρώθηκε με βασιλικό διάταγμα στις 10 Απριλίου 1959. Το εν λόγω οικόπεδο προορίστηκε για δημόσια χρήση και ειδικότερα για την δημιουργία μιας δημόσιας πλατείας. Εν τούτοις, καμία πράξη δεν έλαβε χώρα μέσα στα επόμενα έτη.

Το 1997, ο πρώτος προσφεύγων απέκτησε την κυριότητα του οικοπέδου με έκτακτη χρησικτησία. Με συμβολαιογραφικές πράξεις του 2004 και του 2006, παραχώρησε 5% της ψιλής κυριότητας του οικοπέδου στην δεύτερη προσφεύγουσα.

Στις 10 Φεβρουαρίου 1997, ο πρώτος προσφεύγων ζήτησε από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων την άρση της απαλλοτρίωσης που είχε επιβληθεί στο οικόπεδό του. Αυτός δεν απάντησε, γεγονός που ισοδυναμεί με σιωπηρή άρνηση.

Στις 16 Σεπτεμβρίου 1997, ο πρώτος προσφεύγων κατάθεσε ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας μία αίτηση ακύρωσης της σιωπηρής άρνησης της διοίκησης να άρει το επιβληθέν στο οικόπεδό του βάρος. Το 1999, επειδή ένας νέος νόμος τροποποίησε τους κανόνες αρμοδιότητας των διοικητικών δικαστηρίων (νόμος 2721/1999), η υπόθεση παραπέμφθηκε ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.

Στις 16 Μαρτίου 2001, το Διοικητικό Εφετείο ακύρωσε την σιωπηρή άρνηση της διοίκησης να ανακαλέσει την επίδικη απαλλοτρίωση, για τον λόγο ότι είχαν παρέλθει σαράντα δύο χρόνια από την απόφαση της τροποποίησης του σχεδίου πόλεως, χωρίς να υλοποιηθεί το προβλεπόμενο από το σχέδιο πόλεως αυτό έργο.

Κατά την άποψη του Διοικητικού Εφετείου, το εν λόγω χρονικό διάστημα ήταν υπερβολικά μεγάλο και η δέσμευση της ιδιοκτησίας του πρώτου προσφεύγοντος δεν ήταν πλέον αποδεκτή σύμφωνα με τους όρους του Συντάγματος. Το Διοικητικό Εφετείο σημείωσε εξάλλου ότι, αν και μία πίστωση είχε περιληφθεί στον προϋπολογισμό του Δήμου για τις ανάγκες της αποζημίωσης του πρώτου προσφεύγοντος, ουδόλως προέκυπτε από την δικογραφία ότι αυτός εισέπραξε οποιοδήποτε ποσό. Το Διοικητικό Εφετείο παρέπεμψε έτσι την υπόθεση στην διοίκηση για να λάβει τα απαραίτητα μέτρα προς τον σκοπό αυτό. Ειδικότερα, την κάλεσε να διερευνήσει αν οι προβλεπόμενες από τον νόμο προϋποθέσεις για την αποδέσμευση της ιδιοκτησίας πληρούνταν και, σε καταφατική περίπτωση, να άρει το επιβληθέν στο επίδικο οικοπέδο βάρος τροποποιώντας το σχέδιο πόλεως στην περιοχή (απόφαση αριθ. 466/2001).

Στις 30 Σεπτεμβρίου και 26 Οκτωβρίου 2005, αναφερόμενο στις πολεοδομικές ανάγκες της περιοχής, το δημοτικό συμβούλιο Χαλανδρίου διέταξε εκ νέου την απαλλοτρίωση του επιδικού οικοπέδου, προβλέποντας μία πίστωση 580.000 ευρώ στον προϋπολογισμό του Δήμου για την αποζημίωση των προσφευγόντων (αποφάσεις αριθ. 395/2005 και 474/2005). Στις 8 Νοεμβρίου 2005, οι προσφεύγοντες προσέφυγαν κατά της απόφασης αριθ. 474/2005 ενώπιον της επιτροπής που ήταν αρμόδια να εξετάζει την νομιμότητα των αποφάσεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Στις 25 Σεπτεμβρίου 2006, η τελευταία έκανε δεκτή την προσφυγή τους και ακύρωσε την προσβληθείσα απόφαση για τον λόγο ότι δεν ήταν επαρκώς αιτιολογημένη (πρακτικό αριθ. 18).

Εν τω μεταξύ, στις 8 Δεκεμβρίου 2005, το δημοτικό συμβούλιο Χαλανδρίου είχε διατάξει εκ νέου την απαλλοτρίωση του επιδικού οικοπέδου, προβλέποντας μία πίστωση 580.000 ευρώ στον προϋπολογισμό του Δήμου για την αποζημίωση των προσφευγόντων (απόφαση αριθ. 596/2005). Στις 21 Δεκεμβρίου 2005, οι προσφεύγοντες προσέφυγαν κατά της απόφασης αριθ. 596/2005 ενώπιον της πιο πάνω αναφερόμενης αρμόδιας επιτροπής. Στις 20 Νοεμβρίου 2006, αυτή κήρυξε την προσφυγή τους απαράδεκτη, για τον λόγο ότι η προσβληθείσα απόφαση δεν είχε εκτελεστό χαρακτήρα, αφού δεν ήταν παρά μία γνωμοδότηση για την λήψη της τελικής απόφασης από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας (πρακτικό αριθ. 22). Οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι έλαβαν την απόφαση αυτή με συστημένη επιστολή, στις 16 Ιανουαρίου 2007. Οι αποφάσεις της επιτροπής υπόκεινταν σε προσφυγή ενώπιον των τακτικών δικαστηρίων. Εν τούτοις, οι προσφεύγοντες δεν

άσκησαν προσφυγή, επικαλούμενοι το μάκρος των διαδικασιών και την προχωρημένη ηλικία του πρώτου προσφεύγοντος.

B. Το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο και η πρακτική

Σύμφωνα με το άρθρο 95 § 5 του ελληνικού Συντάγματος, όπως τροποποιήθηκε τον Απρίλιο του 2001, «η διοίκηση υποχρεούται να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις».

Έχουν επίσης εφαρμογή οι ακόλουθες διατάξεις του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα:

Άρθρο 104

«Ένεκα πράξεων ή παραλείψεων των οργάνων του δημοσίου αναγομένων σε έννομες σχέσεις του ιδιωτικού δικαίου ή περί της ιδιωτικής αυτού περιουσίας, το δημόσιον ευθύνεται κατά τις επί νομικών προσώπων διατάξεις του Αστικού Κώδικα.»

Άρθρο 105

«Ένεκα παρανόμων πράξεων ή παραλείψεων των οργάνων του δημοσίου κατά την ενάσκηση της σε αυτούς ανατεθειμένης δημοσίας εξουσίας, το δημόσιον ενέχεται εις αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη εγένετο κατά παράβαση διατάξεως κειμένης χάριν του γενικού συμφέροντος. Μετά του δημοσίου ενέχεται εις ολόκληρο και το υπαίτιο πρόσωπον, επιφυλασσομένων των περί ευθύνης υπουργών ειδικών διατάξεων.»

Άρθρο 106

«Οι διατάξεις των δύο προηγούμενων άρθρων εφαρμόζονται και για την ευθύνη των δήμων, των κοινοτήτων ή των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων που βρίσκονται στην υπηρεσία τους.»

Με το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα θεσπίζεται η έννοια της ειδικής επιζήμιας πράξεως δημοσίου δικαίου, από την οποία γεννάται εξωσυμβατική ευθύνη του Δημοσίου. Η ευθύνη αυτή προκύπτει από παράνομες πράξεις ή παραλείψεις οι οποίες προξένησαν υλική ή ηθική ζημία στον διοικούμενο. Οι πράξεις αυτές δύνανται να είναι, όχι μόνον πράξεις νομικής φύσεως, αλλά και υλικές ενέργειες της διοικήσεως, συμπεριλαμβανομένων των κατ' αρχή μη εκτελεστών πράξεων (Κυριακόπουλος, *Αστικός Κώδικας – Σχόλια*, άρθρο 105 του

Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, no 23, Φίλιος, *Δίκαιο των Συμβάσεων*, ειδικό μέρος, τόμος 6, ευθύνη από αξιόποινη πράξη 1977, παρ. 48 Β 112, Ε. Σπηλιωτόπουλος, *Διοικητικό Δίκαιο*, 3η έκδοση, παρ. 217).

Σύμφωνα με το άρθρο 19 του ν. 1868/1989, η αγωγή αποζημιώσεως ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων συνιστά αυτοτελές ένδικο μέσο εν σχέσει προς την αίτηση ακυρώσεως ή οποιαδήποτε άλλη προσφυγή κατά της διοικητικής πράξεως ή της παραλείψεως, από την οποία ενδέχεται να απορρέει υποχρέωση αποζημιώσεως. Δύναται, επομένως, να ασκείται αυτοτελώς, τη δε άσκηση της αγωγής αποζημιώσεως επιλέγει ο ενδιαφερόμενος. Αφού η παράνομη φύση της πράξεως ή της παραλείψεως είναι μία από τις προϋποθέσεις παραδεκτού της αγωγής αποζημιώσεως, το διοικητικό δικαστήριο το οποίο επιλαμβάνεται αγωγής αυτού του είδους, εξετάζει επίσης τη νομιμότητα της εν λόγω διοικητικής πράξεως ή παραλείψεως, υπό την προϋπόθεση ότι αυτή δεν έχει ήδη εξετασθεί τελεσίδικα στο πλαίσιο άλλης διαδικασίας.

Υφίσταται μία ευρύτατη νομολογία των εθνικών δικαστηρίων όσον αφορά την αγωγή αποζημιώσεως. Κατά τη νομολογία αυτή, εάν ένα οικοπέδο το οποίο προορίζεται για την κατασκευή έργου δημόσιας ωφελείας, παραμένει δεσμευμένο για μία μακρά χρονική περίοδο χωρίς η Διοίκηση να προβαίνει στην επίσημη απαλλοτρίωσή του έναντι αποζημιώσεως, ο κύριος του οικοπέδου δύναται να αιτηθεί την αποδέσμευση του ακινήτου του και να ζητήσει αποζημίωση για τη ζημία την οποία υπέστη (βλ., π.χ., την απόφαση 2839/1991 του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης). Ομοίως, εάν η Διοίκηση δεσμεύει ένα οικοπέδο πέραν της ευλόγου προθεσμίας, ο ζημιούμενος ιδιοκτήτης δύναται να ζητήσει αποζημίωση για τη ζημία την οποία υφίσταται λόγω της παρανόμου δεσμεύσεως του ακινήτου του και της αποστερήσεως της χρήσεως αυτού (βλ., π.χ., την απόφαση 104/2003 του Διοικητικού Πρωτοδικείου Καλαμάτας). Τέλος, εάν η διοίκηση καταλαμβάνει παρανόμως ένα οικοπέδο, ο κύριος του οικοπέδου δύναται να ζητήσει, πέραν της αποδόσεως του ακινήτου του, αποζημίωση λόγω αποστερήσεως της χρήσεως του οικοπέδου του (βλ., π.χ., την απόφαση 35/2004 του Πρωτοδικείου Ρόδου).

ΑΙΤΙΑΣΕΙΣ

1. Επικαλούμενοι τα άρθρα 6 § 1 και 13 της Σύμβασης, οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι ο Δήμος Χαλανδρίου δεν συμμορφώθηκε προς την απόφαση αριθ. 466/2001 του Διοικητικού Εφετείου, η οποία τον υποχρέωσε να άρει το επιβληθέν στο οικοπέδόν τους βάρος. Κατά την άποψή τους, καμία πολεοδομική ανάγκη δεν

δικαιολογούσε τις αποφάσεις του Δήμου να απαλλοτριωθεί εκ νέου το οικοπέδό τους, αποφάσεις, οι οποίες, εξάλλου, δεν ήταν επαρκώς δικαιολογημένες. Εκτιμούν επίσης ότι η απόφαση αριθ. 22/2006 της επιτροπής στην οποία είχαν προσφύγει για να παραπονεθούν για την τελευταία απόφαση απαλλοτρίωσης που αφορούσε το οικοπέδό τους, ήταν ανεξήγητη, αφού, λιγότερο από δύο μήνες νωρίτερα, η ίδια αυτή επιτροπή τους είχε δικαιώσει ακυρώνοντας μία παρόμοια απόφαση απαλλοτρίωσης.

2. Επικαλούμενοι το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1, οι προσφεύγοντες παραπονούνται επίσης ότι η ιδιοκτησία τους παραμένει δεσμευμένη από το 1959 χωρίς να εκπληρώνει οποιονδήποτε σκοπό δημοσίου συμφέροντος και ότι οι αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου Χαλανδρίου, οι οποίες επέβαλαν ένα νέο βάρος επί του οικοπέδου τους, παρά την έκδοση της απόφασης αριθ. 466/2001 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών που είχε διατάξει την αποδέσμευσή του, παρατείνουν παρανόμως την προσβολή του δικαιώματός τους για σεβασμό της περιουσίας τους.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται, υπό το πρίσμα των άρθρων 6 § 1 και 13 της Σύμβασης, ότι ο Δήμος Χαλανδρίου δεν συμμορφώθηκε προς την απόφαση αριθ. 466/2001 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, προσβάλλοντας με τον τρόπο αυτό το δικαίωμά τους για μία πραγματική δικαστική προστασία των δικαιωμάτων τους αστικής φύσεως. Τα εφαρμοστέα αποσπάσματα του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης έχουν ως εξής:

«1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...).»

Το άρθρο 13 της Σύμβασης έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη (...) Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίες παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι οι διοικητικές αρχές δεν αρνήθηκαν σε οποιαδήποτε στιγμή να συμμορφωθούν προς την απόφαση αριθ. 466/2001 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Σημειώνει ότι η απόφαση αυτή δεν είχε διατάξει την διοίκηση να άρει άνευ ετέρου το επιβληθέν στην ιδιοκτησία των προσφευγόντων βάρος, αλλά να διερευνήσει καταρχήν αν πληρούνταν οι νόμιμες προϋποθέσεις γι' αυτήν την αποδέσμευση. Επί του σημείου αυτού, η Κυβέρνηση υπενθυμίζει ότι, σε πολλές περιπτώσεις, το Δικαστήριο έκρινε φυσικό να έχουν τα συμβαλλόμενα Κράτη, σε έναν τομέα τόσο περίπλοκο και δύσκολο όπως η χωροταξία, μία ευρεία διακριτική ευχέρεια για να ασκήσουν την πολεοδομική πολιτική τους (βλέπε, ειδικότερα, *Z.A.N.T.E. – Μαραθωνήσι Α.Ε. κατά Ελλάδα* (déc.), no 14216/03, § 50, 6 Δεκεμβρίου 2007). Όμως, η διοίκηση, εξετάζοντας το ζήτημα αυτό, θεώρησε ότι οι πολεοδομικές ανάγκες της περιοχής επέβαλαν την εκ νέου απαλλοτρίωση του οικοπέδου, απόφαση, η οποία δεν θα μπορούσε σε καμία περίπτωση να ερμηνευθεί ως αντίθετη προς τις διατάξεις του Διοικητικού Εφετείου. Η Κυβέρνηση σημειώνει εξάλλου ότι οι προσφεύγοντες δεν προσέβαλαν τις νέες διοικητικές αποφάσεις ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και διακρίνουν σε αυτό μία σιωπηρή αποδοχή εκ μέρους των προσφευγόντων της πολυπλοκότητας και της δυσκολίας της περιπτώσεώς τους. Προσθέτει ότι, σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχει στην διάθεσή της, οι προσφεύγοντες χρησιμοποιούν και εκμεταλλεύονται ελεύθερα το επίδικο οικόπεδο, το οποίο εκμισθώνουν ως φυτώριο. Η Κυβέρνηση θεωρεί, τέλος, ότι οι προσφεύγοντες δεν είχαν εν προκειμένω «υποστηρίξιμη» αιτίαση, με την έννοια του άρθρου 13 της Σύμβασης.

Οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι η διοίκηση επέδειξε παρελκυστική συμπεριφορά, αρνούμενη αυθαιρέτως να συμμορφωθεί προς την απόφαση, η οποία διέταξε την αποδέσμευση του οικοπέδου τους.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο το οποίο εγγυάται το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης θα ήταν μάταιο, αν η εσωτερική έννομη τάξη ενός Συμβαλλομένου Κράτους επέτρεπε το να παραμείνει μία οριστική και υποχρεωτική δικαστική απόφαση ανενεργή σε βάρος ενός διαδίκου. Η εκτέλεση μιας απόφασης οποιουδήποτε δικαστηρίου πρέπει να θεωρείται ως αναπόσπαστο τμήμα της «δίκης» με την έννοια του άρθρου 6. Το Δικαστήριο έχει ήδη αναγνωρίσει ότι η πραγματική προστασία του πολίτη και η αποκατάσταση της νομιμότητας εμπεριέχουν την υποχρέωση της διοίκησης να συμμορφωθεί προς την απόφαση που έχει εκδοθεί από το ανώτερο εν προκειμένω διοικητικό δικαστήριο του Κράτους (βλέπε *Hornsby*

κατά Ελλάδα, απόφαση της 19 Μαρτίου 1997, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-II).

Όμως, εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η επικαλούμενη από τους προσφεύγοντες απόφαση δεν επέτασσε την διοίκηση να άρει αυτομάτως το επιβληθέν επί του οικοπέδου τους βάρος, αλλά την καλούσε να διερευνήσει καταρχήν αν πληρούνταν οι προβλεπόμενες από τον νόμο για μία τέτοια αποδέσμευση προϋποθέσεις. Έτσι, εκτιμά ότι το δημοτικό συμβούλιο Χαλανδρίου συμμορφώθηκε προς την απόφαση αυτή, όταν αποφάσισε, λαμβάνοντας υπόψη τις πολεοδομικές ανάγκες της περιοχής, να απαλλοτριώσει εκ νέου το επίδικο οικόπεδο. Βεβαίως, θα ήταν ευκαταίρη για τους προσφεύγοντες το Διοικητικό Εφετείο να διατάξει ρητώς και άνευ ετέρου την αποδέσμευση της ιδιοκτησίας τους, οπότε δεν θα αφηνόταν καμία διακριτική ευχέρεια στην διοίκηση να αποφασίσει για το μέλλον που θα επεφύλασσε σε αυτήν. Εν τούτοις, από την στιγμή που το επιληφθέν δικαστήριο άφησε στην διοίκηση την ελεύθερη κρίση επί του ζητήματος αυτού, οι προσφεύγοντες αβάσιμα υποστηρίζουν ότι οι νέες διοικητικές πράξεις, οι οποίες εκδόθηκαν κατόπιν της απόφασης αριθ. 466/2001 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών και επιμένουν στην ανάγκη να διατεθεί η ιδιοκτησία τους για την δημιουργία δημόσιας πλατείας, συνιστούν άρνηση της διοίκησης να συμμορφωθεί προς την απόφαση αυτή και δεν είναι συμβατές με μία πραγματική δικαστική προστασία των δικαιωμάτων τους αστικής φύσεως, με την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

Έπεται ότι η αιτίαση αυτή είναι προδήλως αβάσιμη και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει τέλος ότι το άρθρο 13 απαιτεί ένα εθνικό ένδικο μέσο μόνο για τις αιτιάσεις που μπορούν να κριθούν «υποστηρίξιμες» σύμφωνα με την Σύμβαση (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Powell et Rayner κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 21 Φεβρουαρίου 1990, § 31, série A no. 172). Λαμβανομένων υπόψη των πιο πάνω σκέψεων ως προς την αιτίαση την ελκόμενη από την φερόμενη άρνηση της διοίκησης να συμμορφωθεί προς την απόφαση από την οποία οι προσφεύγοντες έλκουν τις αξιώσεις τους, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι τελευταίοι δεν έχουν εν προκειμένων «υποστηρίξιμη» αιτίαση σύμφωνα με την έννοια του άρθρου 13.

Έπεται ότι η εν λόγω αιτίαση είναι προδήλως αβάσιμη και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

2. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται για μία επέμβαση στο δικαίωμά τους για σεβασμό της περιουσίας τους. Επικαλούνται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1, το οποίο ορίζει:

«Έκαστο φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει δικαίωμα στον σεβασμό της περιουσίας του. Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί της ιδιοκτησίας του παρά μόνον για λόγους δημόσιας ωφέλειας και σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από τον νόμο και τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου.

Οι προηγούμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα των Κρατών να θεσπίζουν τους νόμους που κρίνουν απαραίτητους για να ρυθμίσουν τη χρήση των αγαθών σύμφωνα με το γενικό συμφέρον και να εξασφαλίσουν την πληρωμή των φόρων ή άλλων συνεισφορών ή των προστίμων.»

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει καταρχήν ότι η Ελλάδα επικύρωσε το δικαίωμα ατομικής προσφυγής στις 20 Νοεμβρίου 1985. Συνεπώς, τα γεγονότα που έλαβαν χώρα πριν την ημερομηνία αυτή δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα *ratione temporis* του Δικαστηρίου. Εν τούτοις, το Δικαστήριο θα μπορούσε να λάβει τα εν λόγω γεγονότα υπόψη κατά την αξιολόγηση της κατάστασης των προσφευγόντων μετά την ημερομηνία αυτή (βλέπε *Σάτκα και λοιποί κατά Ελλάδας*, αριθ. 55828/00, § 46, 27 Μαρτίου 2003).

Στο μέτρο που οι προσφεύγοντες παραπονούνται για την δέσμευση της ιδιοκτησίας τους για μία μακρά περίοδο, το Δικαστήριο εκτιμά ότι αυτοί όφειλαν να καταθέσουν καταρχήν ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων μία αγωγή αποζημίωσης στην βάση των άρθρων 105 και 106 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα. Πράγματι, η εθνική νομολογία δέχεται ρητώς ότι, αν η διοίκηση δεσμεύει ένα οικοπέδο πέραν μιας εύλογης προθεσμίας, ο θιγόμενος ιδιοκτήτης μπορεί να αξιώσει αποζημίωση για την ζημία που υπέστη. Κατά την εξέταση του αιτήματος αυτού, τα επιλαμβανόμενα δικαστήρια προβαίνουν με πρωτοβουλία τους στον έλεγχο της νομιμότητας της σχετικής διοικητικής πράξης.

Όμως, εν προκειμένω, οι ενδιαφερόμενοι αρκέστηκαν σε μία αίτηση που έτεινε μόνον στην ακύρωση της άρνησης της διοίκησης να άρει το επιβληθέν στην ιδιοκτησία τους βάρος. Με άλλα λόγια, από την ίδια την φύση της, η αίτηση ακυρώσεως που ασκήθηκε δεν περιείχε αίτημα αποζημίωσης και δεν μπορούσε παρά να καταλήξει στην ακύρωση της σχετικής διοικητικής πράξης, χωρίς να μπορεί

να δημιουργήσει, υπέρ των προσφευγόντων, μία οικονομική απαίτηση κατά του Δημοσίου. Το Δικαστήριο εκτιμά επομένως ότι οι προσφεύγοντες δεν έδωσαν στις εθνικές αρχές την ευκαιρία να επανορθώσουν την κατάσταση για την οποία παραπονούνται σήμερα ενώπιον του Δικαστηρίου (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Ρουσσάκης και λοιποί κατά Ελλάδα* (déc.), αριθ. 15945/02, 8 Ιανουαρίου 2004, *Αμαλία Α.Ε. και Κουλουβάτος Α.Ε. κατά Ελλάδα* (déc.), αριθ. 20363/02, 28 Οκτωβρίου 2004, *Γαλατάλης κατά Ελλάδα* (déc.), αριθ. 36251/03, 12 Μαΐου 2005, *Κοσμίδης και λοιποί κατά Ελλάδα* (déc.), αριθ. 32141/04, 24 Οκτωβρίου 2006).

Ένα τέτοιο συμπέρασμα θα ίσχυε επίσης αν η απόφαση αριθ. 466/2001 είχε επιτάξει την διοίκηση να άρει το επιβληθέν στο επίδικο οικόπεδο βάρος και αν η μετέπειτα συμπεριφορά της διοίκησης είχε ερμηνευθεί ως άρνησή της να εκτελέσει την πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση (κάτι που πάντως δεν συνέβη εν προκειμένω): το Δικαστήριο σημειώνει πράγματι ότι, αν οι προσφεύγοντες ήταν θύματα μιας άρνησης της διοίκησης να συμμορφωθεί προς την απόφαση αριθ. 466/2001 του Διοικητικού Εφετείου, αυτοί όφειλαν να αξιώσουν αποζημίωση, στηριζόμενοι στα άρθρα 105 και 106 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα. Ως προς τούτο, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η αγωγή αποζημιώσεως που προβλέπεται από τις πιο πάνω αναφερόμενες διατάξεις συνιστά ένα ένδικο μέσο διαθέσιμο και κατάλληλο, με την έννοια του άρθρου 35 § 1 της Σύμβασης, για να παραπονεθεί κανείς για τις οικονομικές επιπτώσεις που μπορεί να έχει η άρνηση της διοίκησης να συμμορφωθεί προς μία απόφαση της δικαιοσύνης (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Μανώλης κατά Ελλάδα*, αριθ. 2216/03, §§ 30-32, 19 Αυγούστου 2005, *Μπέκα-Κουλοχέρη κατά Ελλάδα*, αριθ. 38878/03, §§ 27-29, 6 Ιουλίου 2006, *Κακαμούκας και λοιποί κατά Ελλάδα* (déc.), αριθ. 38311/02, 24 Μαρτίου 2005).

Τέλος, στο μέτρο που οι προσφεύγοντες παραπονούνται για τα νέα διοικητικά μέτρα που επιβλήθηκαν στο οικόπεδο, είναι προφανές ότι το Δικαστήριο δεν θα μπορούσε να προδικάσει την νομιμότητα των εν λόγω αποφάσεων, πολύ περισσότερο αφού οι προσφεύγοντες δεν προσέφυγαν στα τακτικά δικαστήρια για να αμφισβητήσουν τις τελευταίες διοικητικές αποφάσεις που αφορούσαν το οικόπεδό τους.

Ενόψει των προηγουμένων, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι προσφεύγοντες δεν έκαναν χρήση των ενδίκων μέσων που θέτει στην διάθεσή τους το ελληνικό δίκαιο για να επιτύχουν την επανόρθωση της αιτιάσής τους σε εθνικό επίπεδο.

Έπεται ότι η αιτίαση αυτή πρέπει να απορριφθεί λόγω μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 1 και 4 της Σύμβασης.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, κατά πλειοψηφία,

Κηρύσσει την προσφυγή απαράδεκτη.

(υπογραφή)

Søren Nielsen

Γραμματέας

(υπογραφή)

Nina Vajić

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 7 Ιουλίου 2009

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος